

SADRŽAJ

Uvod	9
Naše mjesto u svemiru	11
Zemlja u svemiru	11
Početak astronomije	15
Zemlja kao nebesko tijelo	16
Meteorski krateri – Zemljini ožiljci	21
Orijentacija na zemaljskome prostoru i u vremenu	22
Posjet Greenwichu	25
Prikazivanje zemaljskoga prostora. Zemljovidi	26
Prvi mađarski zemljovid: zemljovid đaka Lazara iz 1528. godine	29
Istraživanje svemira u službi Zemlje: satelitski snimci	30
„Tko je tko” među satelitima?	33
Zemlja – naš životni prostor	35
Unutrašnja struktura Zemlje	35
Litosferne ploče – tektonika ploča	39
Od plutanja kontinenata do tektonike ploča	44
Litosferne ploče i vulkanska djelatnost	45
Kronika Mount St. Helensa	51
Litosferne ploče i potresi	53
Mogu li se potresi prognozirati?	58
Litosferne ploče i orogeneza	58
O nastajanju Balatonskog bazena	64
Stijene – „građevno kamenje” litosfere	64
Imenik stijena	68
Blago zemlje: stvaranje mineralnoga blaga i energetske izvora	71
Utjecaj rudarstva na okoliš	75
Tragom geoloških milijardi godina I.	76
Stijene govore – metode geološke kronologije	82
Tragom geoloških milijardi godina II.	83
Tajanstveno izumrće dinosaura	87
Struktura i reljef kontinenata	88
Podrijetlo geoloških naziva	91

Atmosfera	92
Grada i struktura atmosfere	92
Kako je nastala Zemljina atmosfera?	94
Od sunčanih zraka do zagrijavanja zraka	95
Prelistavajući povijesne bilješke	99
Elementi vremena i klime: temperatura i vjetar	100
Izvješće Meteorološke službe I.	104
Elementi vremena i klime: sadržaj vlage i padaline	105
Izvješće Meteorološke službe II. ...	109
Ciklone – anticiklone	109
Vrste oblaka – vrste padalina	112
Opća cirkulacija zraka	113
Monsun	117
Tropske ciklone, vrtložni vjetrovi	120
Onečišćavanje zraka ne poznaje granice	121
 Hidrosfera	 127
Oceani i mora	127
Blago mora	131
Kretanja morske vode	132
Od Golfske struje do elektrane na plimu i oseku	137
Podzemne vode	137
Tragom arteške vode	140
Površinske vode: tekućice i jezera	141
Ekstremnosti pritjecanja vode u Tisi	148
Onečišćenje vode također ne poznaje granice	150
Nestajanje Aralskog jezera	152
 Egzogeno modeliranje	 154
Borba unutrašnjih i vanjskih sila	154
Kod jezera Gyilkos	158
Tlo – „kora“ Zemljine kore	159
Rad rijeka na oblikovanju reljefa	162
O rijekama Karpatskog bazena	170
Geološko putovanje od Schwarzwalda do Crnog mora	171
Oblikovanje reljefa na morskoj obali	172
Razaranje morskih obala	175
Rad leda na oblikovanju reljefa	176
Kako se brzo kreću ledenjaci?	181
Rad vjetra na oblikovanju reljefa	182
Automobilom u Libijskoj pustinji	185
Rad podzemnih voda na oblikovanju reljefa: karstifikacija	186
Veliki sustavi špilja na Zemlji	190

Geografska zonalnost	192
Razvoj klimatskih i geografskih pojasova	192
Žarki klimatski pojas	197
Ekološka krizna područja u žarkom pojasu: Amazonija i Sahel	204
Umjereni klimatski pojas I.	205
Ekološke promjene u Mediteraneumu	210
Umjereni klimatski pojas II.	211
Ekološki problemi stepa i prerija	216
Hladni klimatski pojas i visinska zonalnost	216
Ekološki problemi duž naftovoda na Aljasci	221
Moja putovanja po unutrašnjoj Aziji	224
Utjecaj fizičkogeografske zonalnosti na život društva	225
Priroda i društvo: povijesni razvoj međusobnih odnosa	225
Izmijenjeni izgled Zemlje (1976. – 1996.)	229
Čovjekova uloga u društvenim i gospodarskim procesima	230
Porast svjetskoga stanovništva	230
Činitelji i posljedice porasta stanovništva	234
Najstarije kameno oruđe	238
Sastav i raspored stanovništva, gustoća naseljenosti	239
Naselja i proces urbanizacije	245
Podjela čovječanstva prema jezicima i vjeri	254